

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

Lietuvos Respublikos Seimo narei
Agnei Zuokienei

2011-12-16 Nr. B6-(19)-2634
į 2011-11-28 Nr. 447

DĖL KONKREČIŲ MAISTO PRODUKTŲ MAISTO PRIEDŲ IR ŽENKLINIMO

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, atsakydama į Jūsų 2011-11-28 raštą Nr. 447, teikia paaiškinimus dėl rašte nurodytų maisto produktų ženklavimo atitikties teisės aktu reikalavimams:

1) *Dėl desertinių varškės sūrelių pakuotės, kurioje yra 4 vnt. glaistytų varškės sūrelių „Pasaka“ („Pieno žvaigždės“). Ar produktas gali būti pakuojamas taip, kad ant išorinės pakuotės nesimato produkto sudėties aprašymo (ant vidinės pakuotės sudėtis pažymėta, tačiau per išorinę pakuotę žymėjimo nesimato)? Ar vartotojas, norėdamas susipažinti su gaminio sudėtimi, turi pareigą išpakuoti išorinę pakuotę, jei tai įmanoma padaryti nepažeidžiant išorinės pakuotės ir vėl supakuoti, jei jo netenkina produkto sudėtis (plastikinė pakuotė atsiklijuoja ir užsiklijuoja)?*

Iš produkto apipavidalinimo galima spręsti, jog gaminyje, skirtas vaikams (spalvotuose paveikslėliuose pavaizduoti vaikai). Visgi, viename iš rinkinio sūrelių (sūrelis su saldainiais) yra maisto priedas E420 – sorbitolio sirupas, kuris nėra rekomenduojamas mažiems vaikams. Ar gali vaikams skirtuose gaminiuose būti šio maisto priedo? Ar dėl tokio prekės apipavidalinimo nėra klaidinami vartotojai?

1. Ant išorinės desertinių varškės sūrelių pakuotės, į kurią įdėti 4 vnt. glaistytų varškės sūrelių „Pasaka“ (gamintojas AB „Pieno žvaigždės“), turi būti pateikta informacija apie kiekvieno sūrelio sudėtį. Vartotojas neturi teisės ardyti išorinės produkto pakuotės nepriklausomai nuo to, ar išpakuojant ji pažeidžiama ar ne. Minėti desertiniai varškės sūreliai nėra priskirti specialiajam maistui, todėl nėra ir galimybės riboti maisto priedo E 420 (sorbitolio sirupo) naudojimo sūrelių gamybai.

2) *Dėl silkės „Rinktinė silkė skandinaviška“ (PĮ „Desė“). Ant gaminio pakuotės yra rašoma, kad ji pagaminta iš aukščiausios rūšies, rinktinės riebios silkės. Taip pat pavaizduoti apskritimo formos simboliai (tarsi medaliai), ant kurių parašyta „žuvies ekspertai“, „kokybės garantas“ Kadangi Lietuvoje patvirtintas tik mėsos aukščiausios rūšies standartas, ar teisėtai minėto produkto gamintojas naudoja išskirtinumą žyminčius užrašus ir simbolius: „rinktinė“, „kokybės garantas“, kt. Kadangi produkto sudėtyje yra natrio benzonato, kuris įvairiuose šaltiniuose nurodytas kaip vengtinas maisto priedas, ar vartotojai nėra klaidinimai dėl prekės išskirtinumo ir kokybės.*

2. Išnagrinęję silkės „Rinktinė silkė skandinaviška“ ženklimą, manome, kad teiginys „pagaminta iš aukščiausios rūšies rinktinės riebios silkės“ klaidina vartotoją, kadangi visos silkės priskiriamos riebioms žuvims ir neskirstomos pagal rūšis. G. Kanaševičiaus PĮ „Desė“ galimai pažeidžia Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr.

677 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ (toliau – HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“) (Žin., 2003, Nr. 13-530) 11.1 ir 11.3 punktų reikalavimus dėl vartotojo klaidinimo. Įmonė, vykdydama savikontrolę, atlieka laboratorinius tyrimus ir kitus veiksmus dėl maisto produktų saugos ir kokybės užtikrinimo ir tai patvirtina ženklų „Kokybės garantas“, o ženklas „Žuvies ekspertai“ yra įmonės patentuotas prekinis ženklas.

3) *Dėl aukščiausios rūšies virtų dešrelių vaikams „Bebe“ su kalciumu („Klaipėdos mėsinė“).* Kadangi kalcio produkte yra labai mažai (norint pasiekti rekomenduojamą dienos normą suaugusiam žmogui tektų suvalgyti 60 dešrelių, o vaikams - 30 dešrelių per dieną), ar produkto žymėjimas atitinka turinį, neklaidina ir nepažeidžia vartotojų lūkesčių įsigyti daug kalcio turintį produktą (palyginimui „Žemaitijos pieno“ „Pik Nik plėšomų sūrio lazdelių ženklavimas, kuris skelbia apie kalcio kiekį: 100 g sūrio yra 82,5 proc. rekomenduojamos kalcio paros normos)?

3. Aukščiausios rūšies virtų dešrelių vaikams „Bebe“ su kalciumu (gamintojas UAB „Klaipėdos mėsinė“) pavadinimas klaidina vartotoją, nes kalcio kiekis produkte yra nereikšmingas.

Pagal 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1925/2006 dėl maisto produktų papildymo vitaminais ir mineralais bei tam tikromis kitomis medžiagomis (OL 2006 L 404, p. 26) 6 straipsnio 6 punkto ir 7 straipsnio 2 punkto nuostatas „kai maisto produktas papildomas vitaminu arba mineralu, to vitamino ar mineralo kiekis maisto produkte turi bent jau prilygti reikšmingam kiekiui“ ir „vitaminais ir mineralais papildytų maisto produktų ženklavimas, pristatymas ir reklama neturi klaidinti arba apgauti vartotojų dėl tokių maisto produktų maistingumo privalumų, kurie atsiranda papildžius juos šiomis maistinėmis medžiagomis“.

HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ 6.5.6 punkte nurodyta kad „nusprendžiant, kas sudaro reikšmingą kiekį, orientuojamasi į 15 % šios higienos normos 4 priede nurodytos rekomenduojamos paros suvartojimo normos 100 g arba 100 ml produkto arba pakuotėje, jei joje yra tik viena porcija“.

4) *Dėl lydyto sūrio „La Vache qui rit“ trikampėliais (Pagaminta Slovakijoje, pardavėjas – UAB „Eugesta“).* Ant produkto pakuotės nurodyta, kad sūris praturtintas kalciumu, tačiau jo sudėtyje yra maisto priedas E339 (mononatrio fosfatas), kuris suriša kalcį. Ar informacija apie produktą atitinka produkto turinį ir gaunamą naudą bei neklaidina vartotojo?

4. Iš pateiktos produkto ženklavimo etiketės nėra galimybės atsakyti, ar informacija apie produktą atitinka produkto turinį, gaunamą naudą ir neklaidina vartotojo. Siekiant išsiaiškinti lydytame sūryje „La vache qui rit“ trikampėliais (pagaminto Slovakijoje), kurio sudėtyje yra maisto priedas E 339 (mononatrio fosfatas), kalcio kiekį, bus atliktas šio produkto tiekėjo veiklos patikrinimas, kurio metu bus paprašyta tiekėjo pateikti produkto praturtinimo kalciumu dokumentinių įrodymų, o esant reikalui bus atlikti produkto mėginio laboratoriniai tyrimai kalcio kiekiui nustatyti.

5) *Dėl kramtomosios gumos „Orbit“.* Kadangi ant gaminio pakuotės nebuvo ženklavimo lietuvių kalba, prašau nurodyti, ar kramtomajai gumai ar kitoms mažų prekių pakuotėms egzistuoja išimties dėl privalomo prekių sudėties ir kitos informacijos ženklavimo lietuvių kalba.

5. Informuojame, kad Jūs pateikėte tik dalį nuskenuotos kramtomosios gumos „Orbit“ pakuotės, ant kurios pateikta informacija apie šį produktą. Nusipirkę tokį patį produktą, išanalizavome ant pakuotės pateiktą informaciją ir nustatėme, kad ant kitos produkto pakuotės pusės pateikta informacija lietuvių kalba, tai atitinka HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ 8 ir 23.6 punktų reikalavimus. Be to, HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ 23.6 punkte numatyta, kad informacija gali būti pateikta lietuvių kalba ir kitoje produkto pakuotės pusėje.

6) Dėl „Maggi 5 minutes“ (naminė žirnių sriuba su skrebučiais pakelyje, atstovas – UAB „Nestle Baltics“). Nors ant pakuotės yra užrašas, kad sudėtis „be konservantų“, tačiau yra skonio stipriklų mononatrio glutamato ir dinatrio 5' ribonukleotidų - kaip žymima, porcijoje yra net trečdalis maksimalios natrio dienos normos. Sriuboje esantys įvairiuose šaltiniuose išskiriami, kaip vengtini maisto priedai E621, E625 (gali būti depresijos, migrenos, alergijos ir kitų nusiskundimų bei ligų viena priežasčių.) verčia abejoti, ar tokį gaminį galima vadinti „naminė“ sriuba. Prašau pateikti nuomonę, ar paminėtas žymėjimas neklaidina vartotojų. Taip pat prašau suteikti informacijos, ar nustatyti reikalavimai, siekiant gaminius ženklinti užrašu „naminis“.

6. UAB „Nestle Baltics“ produkto „Maggi 5 minutės“ (naminė žirnių sriuba su skrebučiais) ženklavimo etiketeje yra perteklinis žodis „naminė“, tačiau šio žodžio vartojimas produktui apibūdinti nėra reglamentuotas HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“.

Žodis „naminis“ taip pat gali būti Lietuvos Respublikos valstybiniame patentų biure užregistruotas kaip prekės ženklas, pvz.: Rokiškio *Naminė* varškė, Rokiškio *Naminis* sūris, *Naminis* pienas, *Naminis* sviestas ir kiti.

7) *Dėl vytintos „Salchichon salami“ dešros (pjaustyta fasuota po 80 g. „Iki gourmet“). Ant gaminio pakuotės nurodyta, kad yra „exclusive food“ (angl.k. išskirtinis/privilegiuotas/pirmaklasis maistas), nors produkte, be kitų maisto priedų, yra du fosfatai E450i ir E452i, kurie gali sukelti virškinimo sutrikimų. Taip pat minima, kad produktas apdorotas E235 (antibiotiku), tačiau neparašytas jo kiekis, kurį viršijus galimi sveikatos sutrikimai. Ar nėra klaidinamas vartotojas dėl gaminio išskirtinumo? Ar leistini tokie abejonių dėl atitikimo tikrovei keliantys maisto produktų žymėjimai? Ar yra nustatyti reikalavimai prekes žymėti užrašais „aukšta kokybė“, „išskirtinis“, „exclusive“ ir pan.?*

7. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr.3D-560 „Dėl mėsos gaminių reglamentavimo“ (Žin., 2003, Nr. 124-5651) nustatyta, kad Lietuvos rinkai tiekiami mėsos gaminiai turi atitikti Lietuvos standarto LST1919:2003 „Mėsos gaminiai“ (toliau – LST 1919 „Mėsos gaminiai“) bendruosius mėsos gaminių kokybės reikalavimus. Kadangi Europos Sąjungoje (toliau – ES) mėsos gaminiams nėra nustatyti kokybės reikalavimai, valstybė narė gali nustatyti nacionalines taisykles pagal 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 764/2008, nustatantį procedūras, susijusias su tam tikrų nacionalinių techninių taisyklių taikymu kitoje valstybėje narėje teisėtai parduodamiems gaminiams, ir panaikinantį sprendimą Nr. 3052/95/EB (OL 2008 L 218, p. 21).

Kadangi LST 1919 „Mėsos gaminiai“ ir jo pakeitimas LST1919:2003/1K:2006 buvo notifikuotas (paskelbtas) Europos Komisijai ir ES valstybėms narėms pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 20 d. nutarimą Nr. 617 „Dėl keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras“ (Žin., 1999, Nr. 45-1446; 2000, Nr. 111-3590; 2004, Nr. 63-2264), kitos ES valstybės narės, norėdamos tiekti produktus, patenkančius į minėto standarto reglamentavimo sritį, Lietuvos rinkai turi galimybę ženklinti pagal Lietuvos Respublikos reikalavimus.

Tačiau pagal abipusio pripažinimo principą, įteisintą reglamente (EB) Nr. 764/2008, negalima uždrausti tiekti į Lietuvos rinką bendrus saugos reikalavimus atitinkančių produktų, pagamintų kitose ES valstybėse narėse. Todėl tiekiami į rinką mėsos gaminiai, pagaminti kitose ES valstybėse narėse pagal galiojančius tų šalių standartus, gali būti nesuženklinti pagal LST 1919 „Mėsos gaminiai“ reikalavimus. Etiketėje pateikti ženklinimo rekvizitai turi atitikti HN 119:2002 „Maisto produktų ženklinimas“ reikalavimus.

Informuojame, kad LST 1919 „Mėsos gaminiai“ nustato bendruosius mėsos gaminių kokybės reikalavimus, o maisto priedų naudojimas maisto produktų gamyboje reglamentuojamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. V-108 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 53:2010 „Leidžiami vartoti maisto priedai“ patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 21-1009). Pagal Lietuvos higienos normą HN 53:2010 „Leidžiami vartoti maisto priedai“ mėsos gaminių gamyboje leidžiama naudoti šiuos maisto priedus: fosfatus E 450i ir E 452i, o vytintų, rūkymu arba sūdymu konservuotų dešrų ir dešrelių paviršiams apdoroti – konservantą E 235 (natamiciną).

8) *Dėl jogurto indelyje „Smile“ (DANONE). Nors įprastai manoma, kad jogurtas lengvai virškinimas ir sveikas produktas, tačiau daugelyje šių gaminių yra krakmolo. Prašau nurodyti, ar remiantis moksliniais tyrimais krakmolas neturi virškinimo sistemos stabdymo poveikio? Prašau nurodyti, kokios yra priežastis, dėl kurių krakmolo kiekis produkte nėra/negali būti žymimas, siekiant vartotojui sudaryti galimybes rinktis mažesnę krakmolo turintį jogurtą.*

8. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2005 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. 3D-335 patvirtintų Raugintų pieno produktų kokybės reikalavimų (Žin., 2005, Nr. 90-3393) nuostatomis, krakmolas yra leidžiamas naudoti raugintų produktų gamyboje, todėl teigti, kad jogurte „Smile“ (gamintojas „Danone“) negali arba neturi būti krakmolo, nėra pagrindo. Pagal HN 119:2002 „Maisto produktų ženklinimas“ 16.5 punkto nuostatas, gamintojas ženklinimo etiketėje privalo nurodyti sudedamųjų dalių sąrašą įtraukiant visas naudotas gamyboje maisto produkto sudedamąsias dalis mažėjančia pagal kiekį tvarka. Nėra teisės aktų, numatančių nurodyti krakmolo kiekį ženklinimo etiketėje. VMVT neturi moksliniais tyrimais paremtos informacijos apie krakmolo poveikį virškinimo sistemai.

9) Dėl pjaustytos šaltai rūkytos dešros Pasagėlė, pažymėtos „Meat expert“ „Premium quality“ žymenimis (AGROVET). Gaminio pakuotės užrašai vartotojui komunikuoja apie aukštą mėsos kokybę: „mėsos ekspertas“, „aukščiausia kokybė“ (angl. Premium quality). Lietuvoje galioja nacionalinis „aukščiausios rūšies“ mėsos standartas, numatantis aukščiausius reikalavimus ir sąlygas. Kadangi iš tikrųjų, kaip numatyta produkto ženklavimo lapelyje, gaminys tėra pirmos rūšies, minėti pakuotės užrašai gali klaidinti vartotojus. Kokių kontrolės priemonių numatoma imtis dėl gamintojo naudojamo ženklavimo? Ar nėra tikslinga teisės aktais, rekomendacijomis su pavyzdžiais ir išaiškinimais atkreipti gamintojų dėmesį į „atidesnį“ ženklavinimą bei atsakomybę už vartotojų lūkesčių pažeidimą klaidinant netinkamu ženklavinimu?

9. Pagal LST1919:2003/1K:2006 „Mėsos gaminiai“ reikalavimus „mėsos gaminiai, kurių pavadinimuose yra išskirtinių aukštą gaminių kokybę apibūdinančių žodžių ekstra, prima, premium, liuks, aukščiausios klasės, delikatesinis (-ė), puikus (-i), auksinis (-ė), lietuviškas (-a), turi atitikti aukščiausią rūšį nustatytus kokybės rodiklius“.

I-os rūšies šaltai rūkytos dešros „Pasagėlė“ ženklavimo etiketė, kurioje vartojami žodžiai „Premium quality“, neatitinka Lietuvos standarto LST1919:2003/1K:2006 „Mėsos gaminiai“ reikalavimų ir gali suklaidinti vartotojus renkantis aukščiausios rūšies mėsos gaminius.

Informacija vartotojams apie maisto produktų ženklavinimą, ženklavimo pažeidimus, nuobaudas, skiriamas gamintojams už informacijos, neatitinkančios teisės aktų reikalavimų, apie maisto produktus pateikimą, skelbiama VMVT interneto svetainėje. Taip pat informacija apie ženklavimo reikalavimus teikiama raštu, el. paštu, telefonu atsakant į pateiktus vartotojų ar gamintojų klausimus.

10) Dėl Šokolado rutuliukų (pagaminta Jungtinėje Karalystėje, pardavėjas „MSF Lithuania“) Ant pakuotės nurodyta, kad pagaminta iš aukščiausios rūšies britiško pieninio šokolado. Prašau nurodyti, ar nesant nacionalinio aukščiausios rūšies šokolado standarto ir nenurodant, ką konkrečiai reiškia aukščiausia Britiško šokolado klasė nebuvo pažeisti ženklavimo reikalavimai bei klaidinamas vartotojas? Kokie yra reikalavimai ženklinant žyma „aukščiausia klasė/rūšis“ ar pan., jei reikalavimus tos rūšies aukščiausios kokybės produktams nustato ne nacionalinė teisė, pvz.: Britanijoje galiojanti šokolado kokybės skirstymo standartų sistema.

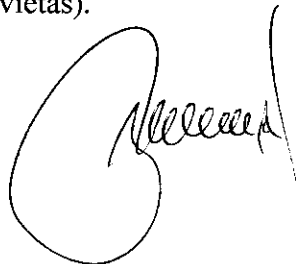
10. Šokolado produktai turi būti ženklunami vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 197 patvirtintais Privalomaisiais kakavos ir šokolado produktų kokybės reikalavimais (toliau – Reikalavimai) (Žin., 2001, Nr. 55-1966), kurie buvo parengti remiantis 2000 m. birželio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2000/36/EB dėl žmoniems vartoti skirtų kakavos ir šokolado produktų (OL 2000 L 197, p. 19).

Reikalavimai nustato privalomuosius Lietuvos rinkoje parduodamų vietinės gamybos ir importuotų kakavos ir šokolado produktų kokybės, sudėties ir ženklavimo reikalavimus ir juose šokolado produktai nėra skirstomi į klases ir rūšis.

Informuojame, kad „Pieninio šokolado rutuliukai“ ženklavimo etiketėje vartojamas teiginys „pagaminta iš išskirtinio, aukščiausios rūšies britiško pieninio šokolado“ galimai klaidina vartotoją.

Siekiant užtikrinti, kad į rinką nebūtų tiekiami maisto produktai, neatitinkantys teisės aktų reikalavimų, ir būtų imtasi veiksmų, įpareigojančių pateikti informaciją apie maisto produktus pagal teisės aktų reikalavimus, informacija apie konkrečius ar galimus maisto produktų ženklavimo pažeidimus perduota pagal kompetenciją nagrinėti VMVT teritoriniams padaliniais (pagal gamintojų ar platintojų registracijos vietas).

Direktoriaus pavaduotojas,
pavadojantis direktorių

Vidmantas Paulauskas